

3. Право Європейського Союзу: навч. посіб. / В. М. Бесчасний, В. П. Філонов, О. В. Філонов, В. М. Субботін та ін.; за ред. В. М. Бесчасного. – К.: Знання, 2010. – 334 с.
4. Адаптація вітчизняного законодавства до норм права Європейського Союзу: навч. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, К. К. Баранцева та ін.; за заг. ред. І. А. Грицяка. – К.: НАДУ, 2011. – С. 3.
5. Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы / под ред. Е. Б. Кубко, В. В. Цветкова. – К.: Юринком Интер, 2003. – С. 36-37.
6. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу / відп. ред. Н. М. Хуторян. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – С. 33.
7. Методика гармонизации (сближения, унификации) законодательств государств-членов Евразийского экономического сообщества / Бюро Межпарламентской Ассамблеи Евразийского экономического сообщества [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipaeurasec.org/docsdown/metod-garmoniz.pdf
8. Механізми гармонізації законодавства України з європейським та міжнародним правом: наукова доповідь / за заг. ред. Ю. С. Шемчушенка. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – С. 10.
9. Муравйов В. Гармонізація законодавства як феномен європейської інтеграції / В. Муравйов // Законотворчість. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним та європейським правом: зб. наук.-практ. матеріалів. – Вип. 4. – К., 2005. – С. 19.
10. В. Муравйов, Н. Мушак Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / В. Муравйов, Н. Мушак // Віче. – 2013. – № 8. – С. 12-18.

УДК 347.78 (043)

Омельченко Г. В., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ ЯК ОБ'ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА

На етапі розвитку використання інформаційних технологій, основу яких становить програмне забезпечення – продукт інтелектуальної власності, стає актуальним питання ефективного захисту такого специфічного об'єкту авторського права, як комп'ютерна програма.

Законодавець надає комп'ютерній програмі визначення, як набору інструкцій, що представлені у вигляді слів, чисел, схем, кодів, знаків чи у якомусь іншому вигляді, який може зчитуватися комп'ютером, і за допомогою якого приводить в дію цей комп'ютер, з метою досягнути потрібну мету чи результат. Це визначення охоплює як операційну систему, так і прикладну програму, виражені у вихідному або об'єктному

кодах.

Крім цього визначення існує велика кількість визначень науковців та практиків, що різняться між собою і за підходом, і за змістом. Проте більшість сучасних авторів у своїх роботах фрагментарно досліджували загальні проблеми охорони прав на комп'ютерну програму.

Питання правової охорони комп'ютерної програми були об'єктом дослідження на різних етапах її розвитку, особливо у 80-90-ті роки ХХ століття, що пов'язано з інтенсивним розвитком самого об'єкта охорони. Важливим кроком на шляху удосконалення чинного законодавства щодо правової охорони комп'ютерних програм стало ухвалення Директиви про правову охорону комп'ютерних програм Радою Європейської Спільноти від 14 травня 1991 року, в якій було встановлено правовий режим програм у вигляді охорони їх як літературних творів у розумінні Бернської конвенції. Визначним моментом щодо об'єктів авторського було здійснення гармонізації підходу до визначення оригінальності певного об'єкта авторського права і відображення у національних законодавствах країн-учасниць ЄС [1].

Постійне удосконалення комп'ютерної програми як об'єкта інтелектуальної власності, поява абсолютно нових форм комп'ютерних програм у вигляді складних творів також зумовило ухвалення Угоди ТРІПС і Договору ВОІВ про авторське право 1996 року. У цих документах узагальнено обов'язок країн-учасниць «охороняти комп'ютерні програми, незалежно від способу і форми їх вираження, як літературні твори, згідно з положеннями Бернської конвенції» [2].

Згідно з чинним законодавством, комп'ютерні програми охороняються як літературні твори. Така охорона поширюється на комп'ютерні програми незалежно від способу чи форми їх вираження. Але при такому правовому режимі комп'ютерної програми як об'єкта авторського права поза охороною залишається сутність, або алгоритм комп'ютерної програми, її базовий структурний елемент, що визначає ефективність роботи програми. І на сучасному етапі це є найбільш слабким місцем у авторсько-правовій охороні комп'ютерної програми, оскільки авторське право, у даному випадку, охороняє, по суті, оригінальну форму створеної комп'ютерної програми, не надаючи надійної правової охорони її змісту. Надання належної правової охорони змісту комп'ютерної програми як об'єкту права інтелектуальної власності на законодавчому рівні дозволить не тільки забезпечити права розробників комп'ютерних програм, але також захистити контент відповідних програмних продуктів від подальших порушень з боку третіх осіб [5, с. 62].

Позитивною рисою охорони комп'ютерних програм за допомогою механізму авторського права є презумпція авторства. Це означає, що авторське право на комп'ютерну програму виникає при її створенні, і для

його реалізації не потрібна обов'язкова реєстрація. Позитивним моментом є і тривалий термін дії авторського права (в Україні – протягом всього життя автора і 70 років після його смерті). але користь цього незначна, тому що ринок програмного забезпечення стрімко розвивається і кожний рік або два виходять нові версії програм.

Розглядаючи комп'ютерну програму як твір літератури, не можна не відзначити такої особливості: будь-який фрагмент будь-якої програми можна використовувати «як цитату» в іншій комп'ютерній програмі, а це дає можливість безоплатно і безкарно тиражувати чужі ідеї і отримувати за це прибуток. Таке тиражування призводить до перенасичення ринку програмного забезпечення однотипними програмами [6].

І хоча механізм охорони комп'ютерних програм авторським правом, на думку О. Одінцової, є найбільш ефективним, оскільки в умовах надзвичайної популярності програмних технологій та можливості швидкого розповсюдження піратських копій програм мережею Інтернет, він не потребує виконання значних формальностей і не віднімає часу на експертизу, проте практика доказує, що в нашій країні окрім юридичного захисту потрібні ефективні технологічні прийоми, які б запобігали незаконному обігу програм [7, с. 93].

Таким чином, слід зазначити, що питання правової охорони комп'ютерної програми в Україні і досі залишається недосконалим. Досвід деяких зарубіжних країн у цій сфері свідчить про наявність поєднання авторсько-правової і патентно-правової охорони комп'ютерної програми. Удосконалення чинного законодавства щодо охорони змісту комп'ютерної програми дозволить не тільки запобігти численним порушенням з боку третіх осіб щодо незаконного використання комп'ютерних програм, але також забезпечити законні права і інтереси їх розробників. Формування нових принципів та підходів щодо правової охорони комп'ютерної програми має не лише правове, а й економічне та науково-технічне значення. Необхідність вирішення цього питання є також одним із чинників на шляху інтеграції України до Європейського Союзу.

Література

1. Директива Ради Європейського співтовариства про правову охорону комп'ютерних програм (91/250/ЄЕС) від 14.05.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_065.
2. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

laws/show/3792-12.

5. Булат Є. А. Правова охорона комп'ютерних програм на сучасному етапі / Є. А. Булат // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 2. – С. 61-63.

6. Жуванов Д. Яку форму правової охорони обрати для комп'ютерної програми? / Д. Жуванов, Є. Стогній // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.romanenko.biz/ua/library/article_program.html.

7. Одинцова О. О. Об'єкти авторського права в сфері функціонування мережі Інтернет / О. О. Одинцова // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – Вип. 2(18). – 2013. – С. 91-95.

УДК 004.056.5: 347.78:004.738.5 [(73)+(4)](043.2)

Омельченко Г. В., асистент,

Вєлікян Л. А., студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Як уже неодноразово було зазначено, в Україні продовжує тривати активна законодавча діяльність, направлена на розвиток та удосконалення авторського права і суміжних прав, однак, незважаючи на цей масштабний процес, кількість правопорушень у зазначеній сфері все одно зростає. Ця обставина значно ускладнює подальший розвиток авторських відносин. Тому теоретичне дослідження більшості питань у сфері авторського права, у тому числі питання щодо проблеми захисту авторських та суміжних прав від контрафакції та піратства, необхідне з урахуванням зарубіжного досвіду вирішення подібних проблем.

Франція, перша країна, яка оголосила боротьбу з піратством в мережі Інтернет, шляхом прийняття Закону «Про три кроки», який був розроблений за ініціативою президента Франції Ніколя Саркозі і вступив у дію з 1 жовтня 2010 року [2].

Завдяки цьому влада отримала право на повне прослуховування трафіку, а також на сповіщення по електронній пошті тих, хто активно викачує з мережі піратські програми та мультимедійний контент у файлообмінних мережах. Закон передбачив, що «пірати», які ігнорують попередження електронною поштою, втрачають доступ до мережі терміном на рік, крім того в ряді випадків передбачений штраф до 300 тис євро або навіть тюремне ув'язнення. Закон також зобов'язав місцевих інтернет-провайдерів перехоплювати і передавати владі дані про людей, які займаються розповсюдженням піратських матеріалів.